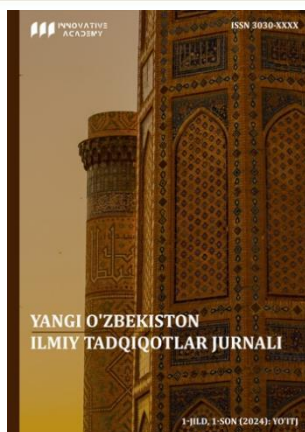

O'ZBEKISTONDA REKREATSION XIZMATLAR VA UNING TURIZMDA TUTGAN O'RNI

Ismoilova Farangiz Karim qizi

QarDU Turizm (Faoliyat turlari bo'yicha) yo'nalishi 4-kurs talabasi
<https://doi.org/10.5281/zenodo.13756280>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 10-sentabr 2024 yil

Ma'qullandi: 11-sentabr 2024 yil

Nashr qilindi: 13-sentabr 2024 yil

KEY WORDS

O'zbekistonda rekreatsion xizmatlar, turizm, madaniy rekreatsion xizmatlar, sog'lomlashtirish sanatoriylari, tabiiy resurslar, rekreatsion turizm, iqtisodiy rivojlanish, madaniy meros, turizm istiqbollari.

ABSTRACT

Ushbu maqolada O'zbekistonda rekreatsion xizmatlarning turizm sohasidagi ahamiyati va ularning rivojlanish istiqbollari ko'rib chiqiladi. Rekreatsion xizmatlar sayyohlar uchun madaniy, ekologik va sog'lomlashtirish imkoniyatlarini yaratib, mamlakatning iqtisodiy, madaniy va ijtimoiy rivojlanishiga hissa qo'shadi. O'zbekistonning tabiiy va madaniy boyliklari, tog'li hududlari, sanatoriylari va madaniy yodgorliklari sayyohlar uchun jozibador joylar bo'lib, rekreatsion turizmni rivojlantirish uchun ulkan salohiyatga ega. Maqolada, shuningdek, rekreatsion xizmatlarning turizmga tutgan o'rni va kelajakdagi rivojlanish yo'nalishlari haqida so'z yuritiladi.

Kirish. Rekreatsion xizmatlar turizmning ajralmas qismi bo'lib, dam olish, sog'lomlashtirish, ko'ngilochar va sport faoliyatlari orqali sayyohlarning psixologik va jismoniy holatini tiklashga qaratilgan. O'zbekistonda turizm sanoati oxirgi yillarda jadal rivojlanib, rekreatsion xizmatlar ham turizmning muhim segmenti sifatida o'z o'rnini topmoqda. Ushbu xizmatlar sayyohlarning dam olishini ta'minlash, ular uchun qulay va mazmunli sharoitlar yaratish orqali mamlakatning turizm salohiyatini oshiradi. O'zbekistonda mavjud boy tabiiy zaxiralar, madaniy meros va iqlimiy sharoitlar rekreatsion turizmni rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar yaratadi.

Rekreatsion xizmatlar nima?

Rekreatsion xizmatlar insonning psixologik va jismoniy holatini yaxshilashga qaratilgan xizmatlarni o'z ichiga oladi. Bunga sport, sog'lomlashtirish markazlari, dam olish zonalar, madaniy tadbirlar, ekologik sayohatlar, suv sportlari, tog'larda dam olish kabi xizmatlar kiradi. Rekreatsion xizmatlar asosan shaxsning kundalik stressdan chiqib, sog'lomlashtiruvchi va o'qituvchi faoliyatlar orqali tinchlanish va zavqlanishiga yordam beradi.

Rekreatsion xizmatlarning asosi shundaki, ular insonlarga o'z vaqtlarini mazmunli va foydali o'tkazish uchun ko'plab imkoniyatlar yaratadi. Rekreatsion turizm bugungi kunda dunyoda jadal rivojlanayotgan sohalardan biri bo'lib, odamlarning sayohat maqsadlaridan biri sifatida dam olish va salomatligini tiklashga intilishi sezilarli darajada oshib bormoqda.

Rekreatsion xizmatlarning mohiyati

Rekreatsion xizmatlar — bu insonlarning dam olishi, sog'lomlashtirishi va madaniy hordiq chiqarishi uchun yaratilgan xizmatlardir. Ular sport, madaniyat, ekologiya, sog'liqni saqlash va boshqa sohalarni o'z ichiga oladi. Rekreatsion xizmatlar turizmning ajralmas qismi bo'lib, sayyohlarning mamlakatga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularga boy tajriba taqdim etadi.

O'zbekistonda rekreatsion xizmatlarning holati

Tabiiy rekreatsion resurslar O'zbekistonning tabiiy sharoitlari rekreatsion xizmatlar uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Mamlakatning tog'li hududlari, cho'llari, daryolari va ko'llari sayyohlar uchun qiziqarli manzillardir.

Chimgan va Beldirsoy Toshkent viloyatidagi bu tog'li hududlar qishki sport turlari, alpinizm va trekking uchun ideal joylardir.

Aral dengizi qoldiqlari: Ekoturizm va ekstremal turizm uchun noyob manzil bo'lib, sayyohlar uchun kema qoldiqlarini ko'rish va cho'l landshaftlaridan zavqlanish imkonini beradi.

aydar-kul ko'li: Baliq ovlash, suzish va dam olish uchun mashhur joylardan biridir.

Madaniy rekreatsion xizmatlar O'zbekistonning boy tarixiy va madaniy merosi sayyohlarga madaniy rekreatsion xizmatlar taklif etadi.

Tarixiy shaharlar Samarqand, Buxoro, Xiva kabi shaharlardagi tarixiy obidalar, me'moriy yodgorliklar sayyohlar uchun katta qiziqish uyg'otadi.

Festival va tadbirlar: "Sharq Taronalari" musiqa festivali, "Asrlar Sadosi" madaniy festivali kabi tadbirlar madaniy turizmni rivojlantiradi.

Sog'lomlashtirish va sanatoriylar mamlakatda bir qator sanatoriylar va sog'lomlashtirish markazlari faoliyat yuritadi.

"Chorvoq Oromgohi": Sog'lomlashtirish va dam olish uchun mo'ljallangan bu oromgoh yuqori sifatli xizmatlari bilan mashhur. "Zomin" Sanatoriyasi: Tog'li hududda joylashgan bo'lib, iqlimi va tabiat sharoitlari bilan davolanish uchun qulay.

Rekreatsion xizmatlarning turizmga tutgan o'рни. Rekreatsion xizmatlar sayyohlarni mamlakatga jalb qilishda muhim rol o'ynaydi. Turli xizmatlar sayyohlarga boy va xilma-xil tajriba taqdim etadi, bu esa ularning mamlakatda ko'proq vaqt o'tkazishiga olib keladi. Rekreatsion xizmatlar turizm orqali mamlakat iqtisodiyotiga sezilarli hissa qo'shadi. Yangi ish o'rinlari yaratiladi, mahalliy aholi daromadlari oshadi va infratuzilma rivojlanadi.

Madaniy rekreatsion xizmatlar orqali xorijiy sayyohlar O'zbekistonning boy madaniyati va an'analari bilan tanishadilar. Bu esa mamlakatning xalqaro imijini yaxshilaydi va madaniy almashinuvni oshiradi.

Rekreatsion xizmatlarni rivojlantirish istiqbollari. Rekreatsion xizmatlar sohasiga investitsiyalarni jalb qilish orqali infratuzilmani yaxshilash va yangi xizmat turlarini yaratish mumkin. Hukumat bu borada qulay investitsion muhit yaratish ustida ishlamoqda. Yo'l, transport, aloqa va energetika infratuzilmasini rivojlantirish rekreatsion xizmatlarning sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Sohada malakali kadrlarni tayyorlash va ularning malakasini oshirish xizmatlarning sifatini yaxshilashga yordam beradi. Bu borada turizm va xizmat ko'rsatish sohasida ta'lim dasturlari kengaytirilmoqda. Rekreatsion xizmatlarni rivojlantirishda ekologik barqarorlikni ta'minlash muhimdir. Tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va ularni kelajak avlodlarga saqlab qolish kerak.

Statistik ma'lumotlar so'nggi yillarda O'zbekistonga kelayotgan sayyohlar soni sezilarli darajada oshdi. 2019 yilda mamlakatga 6 milliondan ortiq sayyoh tashrif buyurgan. Hukumat qo'llab-quvvatlashi O'zbekiston hukumati turizm va rekreatsion xizmatlarni rivojlantirish uchun qator dasturlar va imtiyozlar taqdim etmoqda. Xalqaro hamkorlik mamlakat xalqaro tashkilotlar va davlatlar bilan turizm sohasida hamkorlikni kuchaytirmoqda. Mamlakatning rekreatsion xizmatlarini xalqaro bozorda targ'ib qilish uchun samarali marketing strategiyasini ishlab chiqish kerak. Mahalliy Aholi Ishtiroki: Rekreatsion xizmatlarni rivojlantirishda mahalliy aholi faol ishtirokini ta'minlash, ularning daromadlarini oshirishga yordam beradi.

Raqamli texnologiyalar va innovatsion yondashuvlarni joriy etish orqali xizmatlarning sifatini va samaradorligini oshirish mumkin. O'zbekistonda rekreatsion xizmatlar turizmning muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, davlatning turizm strategiyasida alohida o'rin egallaydi. Mamlakatning tabiiy sharoitlari, tog'lari, daryolari, cho'llari va ko'llari rekreatsion turizmni rivojlantirish uchun noyob imkoniyatlar yaratadi. Qolaversa, bu yerda mavjud bo'lgan madaniy va tarixiy meroslar ham sayyohlarni jalb qilishda katta ahamiyatga ega.

O'zbekistonda rekreatsion xizmatlarning rivojlanishi nafaqat mahalliy aholiga, balki chet ellik sayyohlarga ham qulay dam olish vaqti yaratib berish imkoniyatini taqdim etadi. Ayniqsa, Sirdaryo va Zarafshon kabi daryolar atrofida joylashgan dam olish maskanlari, Samarqand va Buxoro singari tarixiy shaharlar atrofidagi tabiiy parklar turistlar uchun katta qiziqish uyg'otadi. Mamlakatdagi rekreatsion xizmatlarning rivojlanishi aholi turmush darajasini yaxshilashga, sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishga, yoshlar va o'quvchilar uchun ko'ngilochar va ma'rifiy dasturlar yaratishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, mahalliy tadbirkorlikni rivojlantirish, yangi ish o'rinlari yaratish hamda turistik infratuzilmani yaxshilash imkonini beradi. O'zbekistonda ekologik turizm juda katta salohiyatga ega. Bu turizm turi orqali turistlar mamlakatning boy tabiiy zaxiralari, milliy bog'lar va qo'riqxonalar bilan tanishishadi. Ekoturizmning ahamiyati shundaki, u nafaqat dam olishni, balki atrof-muhitni saqlash va e'tiborli foydalanishni ham o'z ichiga oladi. Mamlakatda issiq buloqlar, balneologik markazlar va sanatoriylar mavjud bo'lib, bu turizm turi sog'liqni tiklash va davolanishga qaratilgan. Ayniqsa, Surxondaryo va Toshkent viloyatlaridagi buloqlar aholiga sog'lomlashtirish xizmatlari taqdim etadi. Tog'li hududlarda ekstremal sport turlari, tog' chang'isi, alpinizm va boshqa sport turlarini rivojlantirish uchun imkoniyatlar mavjud. Ayniqsa, Chimgan va Beldersoy hududlari sport turizmi uchun jahon miqyosida tanilgan maskanlardir.

O'zbekistonning boy madaniy va tarixiy merosi bu turizm turining rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Samarqand, Buxoro va Xiva kabi shaharlar rekreatsion xizmatlarni madaniy meros bilan bog'lab, turistlarga ma'naviy va madaniy boyliklarni taqdim etadi. Bunday turizm turlari, ayniqsa, Toshkent va Samarqand shaharlarida rivojlangan bo'lib, zamonaviy ko'ngilochar markazlar, dam olish bog'lari va madaniyat markazlari orqali turistlarga xizmat ko'rsatiladi. O'zbekistonning turizm salohiyati katta va turli. Davlat tomonidan turizm sohasi rivojlanishini rag'batlantirish uchun ko'plab dasturlar va qonunlar ishlab chiqilgan. Rekreatsion xizmatlarning rivojlanishi uchun mamlakatda quyidagi imkoniyatlar mavjud. O'zbekistonda mavjud tog'li hududlar, milliy bog'lar, daryolar va cho'llar turistlar uchun yangi imkoniyatlarni yaratishi mumkin. Ekologik toza hududlarda dam olish maskanlari va kurortlar tashkil etish orqali rekreatsion turizmni rivojlantirish mumkin.

Sog'lomlashtirish turizmi uchun balneologik kurortlar va sanatoriylar infratuzilmasini rivojlantirish zarur. Bu joylar mamlakat aholisi uchun salomatlikni tiklashga, chet ellik turistlar uchun esa davolanish va dam olish imkoniyatlarini taklif qiladi. Milliy bog'lar va qo'riqxonalarni saqlash va ulardan ekologik turizm uchun foydalanish orqali O'zbekiston ekologik turizmni rivojlantirishda katta natijalarga erishishi mumkin. Bu nafaqat turizmni rivojlantiradi, balki atrof-muhitni himoya qilishga ham xizmat qiladi. Rekreatsion turizm sohasida jahon miqyosidagi tajribalarni o'rganish va O'zbekistonga moslashtirish orqali yangi xizmat turlarini joriy etish mumkin. Masalan, xalqaro kurortlar bilan hamkorlik qilish, ulardan innovatsion texnologiyalarni olib kelish, ekologik standartlarga mos infratuzilma yaratish zarur.

Xulosa. O'zbekistonda rekreatsion xizmatlar va ularning turizmga tutgan o'rni katta ahamiyatga ega. Mamlakatning tabiiy va madaniy meroslari, sog'lomlashtirish va ko'ngilochar xizmatlar orqali sayyohlar uchun katta imkoniyatlar yaratmoqda. O'zbekiston hukumati tomonidan olib borilayotgan turizmni rivojlantirishga qaratilgan chora-tadbirlar, xususan, rekreatsion turizmning rivojlanishi mamlakatning iqtisodiy o'sishiga va xalqaro miqyosdagi sayyohlik markazi sifatida mavqeini oshirishiga katta hissa qo'shishi shubhasiz. Rekreatsion xizmatlar orqali turistlarga qulay va mazmunli dam olish imkoniyatlari yaratish O'zbekistonni sayyohlar uchun yanada jozibali qiladi. O'zbekistonda rekreatsion xizmatlar turizmning ajralmas qismi bo'lib, mamlakatning iqtisodiy va madaniy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Tabiiy va madaniy boyliklardan samarali foydalanish, infratuzilmani rivojlantirish va xizmatlarning sifatini oshirish orqali rekreatsion xizmatlarni yangi bosqichga olib chiqish mumkin. Bu esa nafaqat turizmni, balki butun mamlakatni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "ECONOMETRIC MODELING OF THE DEVELOPMENT OF MEDICAL SERVICES TO THE POPULATION OF THE REGION." *Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities* 2.1.1 Economical sciences (2022).
2. Qodirov, F. "Zamonaviy to'lov tizimlari tahlili va elektron pul birliklari. Scienceweb academic papers collection." (2023).
3. Qodirov, Farrux. "Zamonaviy trenajyor va simulyatsiya qiluvchi dasturlarning hozirgi kundagi ahamiyati. Scienceweb academic papers collection." (2023): 1.
4. Qodirov, Farrux. "The place of econometrical modeling of healthcare quality improvement in the digital economy. Scienceweb academic papers collection." (2023): 1.
5. Farrux, Qodirov. "Foreign experience in the development of medical services to the population." *Хоразм Маъмун академияси* (2022).
6. Qodirov, Farrux. "THE ROLE OF ICT IN THE DEVELOPMENT OF HEALTH SERVICES." *RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONIGA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISHDA MA'LUMOTLARNI HIMOYALASH MUAMMOLARI VA YECHIMLARI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI MA'RUZALAR TO'PLAMI* (2022).
7. Qodirov, Farrux. "ECONOMIC-MATHEMATICAL MODELING OF THE DEVELOPMENT OF THE PROVISION OF MEDICAL SERVICES TO THE POPULATION. Scienceweb academic papers collection." (2023): 1.
8. Qodirov, Farrux. "BUSINESS INNOVATION MODEL OF INCOME AND COSTS FROM THE PROVISION OF MEDICAL SERVICES TO THE POPULATION. Scienceweb academic papers collection." (2023): 1.
9. Qodirov, Farrux. "VEKTOR VA SKALYAR MAYDONLAR. GRADIYENT VA YO'NALISH BO'YICHA HOSILA. DIVERGENSIYA VA ROTOR. SATH CHIZIQLARI. GRADIYENT MAYDONLAR. OQIMLAR." *Analytical Journal of Education and Development* (2022).
10. Qodirov, Farrux. "FURYE QATORI FUNKSIYALARNI FURYE QATORIGA YOYISH." *МАТЕМАТИК ФИЗИКА ВА МАТЕМАТИК МОДЕЛЛАШТИРИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ МУАММОЛАРИ* Халқаро илмий-амалий анжуман материаллари тўплами (2021).
11. Qodirov, Farrux. "" AQLLI UY." *TIZIMINING IMKONIYATLARI.*" *Scienceweb academic papers collection* (2019).
12. Qodirov, F. "Optimization of telecommunications power supply systems based on reliability criteria." *Science and innovation* 2.A12 (2023): 15-20.
13. Qodirov, F. "Aholiga tibbiy xizmat ko'rsatish sohasining kelgusi holatini bashoratlash." *Samarqand iqtisodiy va servis instituti* (2022).
14. Qodirov, Farrux. "MASOFAVIY TA'LIMDA MOODLE. TUITKF. N UZ PLATFORMASINING O'RNI VA AHAMIYATI." *ИЖТИМОЙ СОҲАЛАРНИ РАҚАМЛАШТИРИШДА ИННОВАЦИОН ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ ЎРНИ ВА АҲАМИЯТИ РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАНИ МАЪРУЗАЛАР ТЎПЛАМИ* (2020).
15. Qodirov, Farrux. "RASPBERREY PI QURILMASINING TEXNIK XUSUSIYATLARI VA UNING IMKONIYATLARI." *ИЖТИМОЙ СОҲАЛАРНИ РАҚАМЛАШТИРИШДА ИННОВАЦИОН ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ ЎРНИ ВА АҲАМИЯТИ РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАНИ МАЪРУЗАЛАР ТЎПЛАМИ* (2020).
16. Кодиров, Ф. "PROTSESS RAZRABOTKI IGROVOGO DVIJKA UNITY." *Scienceweb academic papers collection* (2019).
17. Қодиров, Фаррух. "ПРОЦЕСС РАЗРАБОТКИ ИГРОВОГО ДВИЖКА UNITY." *АХБОРОТ-КОММУНИКАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ШАРОИТИДА ИННОВАЦИЯЛАР МАВЗУСИДАГИ Республика илмий-амалий анжуман МАЪРУЗАЛАР ТУПЛАМИ* (2019).

18. Qodirov, Farrux. "PROTECTING WEBSITES FROM VARIOUS ATTACKS." *АХБОРОТ-КОММУНИКАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ШАРОИТИДА ИННОВАЦИЯЛАР* мавзусидаги Республика илмий-амалий анжуман *МАЪРУЗАЛАР ТУПЛАМИ* (2019).
19. Qodirov, Farrux. "DESCRIPTION AND PERFORMANCE OF THE PROGRAM 3D MAX STUDIO." *АХБОРОТ-КОММУНИКАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ШАРОИТИДА ИННОВАЦИЯЛАР* мавзусидаги Республика илмий-амалий анжуман *МАЪРУЗАЛАР ТУПЛАМИ* (2019).
20. Qodirov, Farrux. "GPON TECHNOLOGIYASI-OPTIK KIRISH TARMOG'I." *АХБОРОТ-КОММУНИКАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИ РИВОЖЛАНИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ* мавзусидаги Республика илмий-амалий анжуман *МАЪРУЗАЛАР ТУПЛАМИ* (2018).
21. Qodirov, F. "Ijtimoiy va xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda sog'liqni saqlash xizmatlarini ekonometrik modellashtirishning ahamiyati." *O'zR FA VI Romanovski nomidagi Matematika instituti* (2022).

